

Rekabette Karanlık Dörtlü

“The Dark Tetrad in Competition”

Neslihan KANDİL¹ & Davut BUDAK²

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Tarihçe

Geliş Tarihi: 17 Nisan 2025
Kabul Tarihi: 8 Aralık 2025
Yayın Tarihi: 31 Aralık 2025

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/anatoliasr.104>

Yazarlarla İletişim

1- (Sorumlu Yazar) Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, TÜRKİYE

e mail: neslihankandil44@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1004-5432>

2-Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Erzurum, TÜRKİYE

e mail: dbudak@atauni.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-2632-0232>

Yazar Katkıları

Tüm yazarlar çalışmanın konseptine ve tasarımına katkıda bulunmuştur.

Finansman

Bu çalışma özel bir mali destek almamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Şeffaflık

Yazarlar, çalışmada hiçbir hayati özelliğin ihmal edilmediğini, dürüst, doğru ve şeffaf bir anlatım ile raporlaştırdığını ve herhangi bir tutarsızlık olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik

Bu çalışmada bilimsel etik kriterlerine uyulmuştur.

Referans Gösterimi

Kandil, N., & Budak, D. (2025). Rekabette Karanlık Dörtlü. *Anatolia Sport Research*, 6(3):95-103.

Copyright © 2025 by Anatolia Sport Research

ÖZET

Amaç: Spor etkinliklerine katılım, bireylerin kişisel gelişimine önemli katkı sağlamaktadır. Bu katkılar, olumlu kişilik özelliklerinin gelişimini destekleyerek psikolojik yapıyı güçlendirmektedir. Sporla uğraşan bireyler, hedeflerine ulaşmak için gerekli koşulları oluştururken rekabet duygularını da geliştirmektedir. Rekabet ortamı, farklı kişilik özelliklerini daha belirgin hale getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, karanlık dörtlü kişilik özelliklerinin bazı demografik özelliklere göre karşılaştırılmasıdır.

Materyal ve Metod: Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi özel yetenek sınavına katılan öğrenciler oluştururken, örneklemini ise bunlar arasından seçilmiş 277 erkek ve 89 kadın olmak üzere toplam 366 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada “Bireysel Rekabetçilik Ölçeği” ile “Karanlık Dörtlü Kişilik Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler frekans, betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA ve Tukey testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların cinsiyetlerine göre makyavelizm, narsisizm, psikopati ve sadizm alt boyutlarında; lisanslı sporcu olup olmama durumuna göre sadizm alt boyutunda; haftalık antrenman süresine göre ise yarışmadan kaçınma alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Sonuç: Araştırma, karanlık kişilik özelliklerinin erkeklerde daha belirgin olduğunu ve bu özelliklerin sporculuk durumu ile antrenman alışkanlıklarıyla ilişkili olarak farklı biçimlerde ortaya çıkabileceğini göstermektedir; özellikle lisanslı sporcuların sadizm düzeylerinin, ve haftada dört gün ve üzeri antrenman yapan bireylerin ise yarışmadan kaçınma eğilimlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Rekabet, Karanlık Dörtlü, Spor

ABSTRACT

Aim: Participation in sports activities contributes significantly to individuals' personal development. These contributions support the development of positive personality traits, thereby strengthening the psychological structure. Individuals engaged in sports develop the conditions necessary to achieve their goals while also enhancing their sense of competitiveness. The competitive environment makes different personality traits more pronounced. The aim of this study is to compare the dark tetrad personality traits according to certain demographic characteristics.

Material and Method: In the study, the descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was preferred. The population of the study consisted of students who participated in the Special Talent Examination at Atatürk University Faculty of Sports Sciences, while the sample included a total of 366 students, comprising 277 males and 89 females, selected from this population. The study employed the Individual Competitiveness Scale and the Dark Tetrad Personality Scale. The data were analyzed using frequency, descriptive statistics, t-test, ANOVA, and Tukey test.

Results: Significant differences were found in the sub-dimensions of machiavellianism, narcissism, psychopathy and sadism according to the gender of the participants, sadism according to the undergraduate status, and competition avoidance according to the weekly training time.

Conclusions: The study indicates that dark personality traits are more pronounced in men and may manifest differently depending on athletic status and training habits; specifically, licensed athletes were found to have higher levels of sadism, while individuals who train four or more days per week exhibited a greater tendency toward competition avoidance.

Keywords: Dark Tetrad, Individual Competition, Sport.

GİRİŞ

Bireyler yaşadıkları toplumdaki tüm rakiplerinden daha iyi performans gösterme eğilimindedir (Adler, 2012). Hayatın her alanında başarılı olma isteği her yaşta ve her zaman insanın karşı karşıya kaldığı bir olgudur. Bu bağlamda herkesin başarıya ve en iyi olma arzusunun temelinde rekabet ve rekabet duygusu yatmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) rekabeti "aynı amacı güden insanlar arasındaki çatışma, yarış" olarak tanımlarken, rekabetçilik kavramını "rekabet hali" (TDK, 2020) olarak açıklamaktadır. Rekabet, sanayinin gelişimiyle birlikte ekonominin, iş yaşamının ve diğer tüm alanların vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Rekabetçiliği rekabetle birlikte tanımlamak, karmaşık ve çok boyutlu yapısı nedeniyle oldukça zordur. Rekabet edebilirliğin herhangi bir endüstride var olan yetenek olduğu kadar, rekabet ve çatışma ortamında gelişirken elde edilen başarı düzeyi olduğu da belirtilmektedir (Jankowska vd., 2010). Rekabet, ödüllerin değer ve nadir kaynaklarla ilişkilendirilmesini sağlamak için yapılan sosyal karşılaştırmadır. Kısacası rekabetin şekillenmesinde; ödüller, karlar veya pozisyonlar gibi nadir kaynakların değeri motive edici olarak ortaya çıkmaktadır (Mudrack vd., 2012).

Bir rakibi takip etmek anlamına gelen rekabet kelimesi, kontrol etmek ve izlemek anlamına gelen Arapça Ragabat'tan gelmektedir. Yaygın kullanımı rekabettir. Irk üstünlüğü mücadelesidir (Ekiz, 2010). Spor bağlamında duygusal yatkinlik teorisi öncülüyle tutarlı olarak, insanların spor özellikleri, duygusal tepkileri, aşırı sevgiden aşırı nefrete kadar değişebilir. Favori takımlar güçlü yakın bağlar uyandırabilirken, rakip takımlar eşit derecede güçlü (hatta daha güçlü) düşmanlık uyandırabilir (Zillman vd., 1979). Son yıllarda insan kişiliğinin karanlık tarafına giderek daha fazla ilgi gösterilmektedir. Kişiliğin spesifik karanlık yönü, oldukça etkili olan ve birçok kişilik özelliğini içeren geniş yapıları kapsamaktadır (Paulhus, 2014). Buna bağlı olarak kişiliğin karanlık özellikleri şu şekilde açıklanabilir:

Makyavelizm; sömürü, güç, stratejik planlama ve aldatma, sahte insanlık ve manipülasyonun özellikleriyle güçlü bir şekilde ilişkilidir (Jones and Paulhus, 2009). Bu davranış kişiden kişiye değişen derecelerde kendini göstermektedir. Bazı insanlar, ortalamanın üzerinde veya ortalamanın altında makyavelist kişilik özelliklerine sahipken, diğerleri daha gelişmiş kişilik özelliklerine sahip olabilmektedir. Bir kişi ne kadar makyavelci ise, makyavelist kişiliğe sahip olma olasılığı da o kadar yüksektir (Pekdemir ve Turan, 2015). *Narsisizm*; kendine büyük önem verme, üstünlük duygusu, meşru sömürü, şişirilmiş benlik saygısı ve orantısız bir güç ihtiyacı ile karakterizedir (Raskin and Hall, 1979). Kişide eksik olan veya psikolojik ihtiyaçları karşılanmayan bazı temel özellikleri bastırmak için oluşturulmuş abartılı bir benliği ifade eder. Böylece narsist kendini aşırı narsist, başkalarına saygısı olmayan, başkalarını kontrol etmeye çalışan, güç ve ilgi arayan bir birey olarak sunmaktadır (Özsoy ve Ardıç, 2017). *Psikopati*; yetersizliğe yol açan ilgisizlik duygusu, aldatma, manipülasyon, pişmanlık, duygusal yoksunluk, dürtüsellik antisosyal davranışlarla iç içedir (Board ve Fritzon, 2005). Makyavelistlerin ve narsistlerin aksine psikopatik eğilimleri olan insanlar, kişilerarası ilişkilerinde acımasız ve bencildir. Birkaç korku belirtisi gösterirler ancak sakin ve soğukkanlı kalma eğilimindedirler. Bu makyavelci ve narsistlerden daha tehlikeli olabilecekleri anlamına gelmektedir (Aydoğan ve Serbest, 2016). *Sadizm*; kişinin kendi zihinsel veya fiziksel ıstırabından zevk alması, başkalarının zararına yalan söylemesi veya başkalarını korkutmasıdır. Manipüle edilerek kendi işini yapmaya çalışması olarak da tanımlanabilir (Öztürk, 2019). Bu tip insanlar acıdan zevk alırken hayal kurmaya, doğrudan acı çekmeye, başkalarına psikolojik veya fiziksel aşağılamaya eğilimli kişilerdir (Greitemeyer vd., 2019). Sadizmin nihai tanımı, kişinin diğer canlılara hükmederek ve onlara zarar vererek kendi gücünü hissetme zevkidir. Bahsedilen tek şiddet fiziksel şiddet değil, sözel ve psikolojik şiddettir. Bu dört özelliğin dördü de kavramsal olarak farklıdır ancak olumlu bir şekilde ilişkilidir ve hepsinin ortak özelliği, doğaları gereği düşmanca olmaları, saldırgan ve şiddet içeren davranışlarla olumlu bir şekilde ilişkili olmalarıdır (Paulhus vd., 2018).

MATERYAL VE METOD

Araştırma Modeli

Yetenek sınavlarına katılan öğrenciler ile insan doğasının kötü niyetli yönü arasındaki ilişkiyi yani rekabetin karanlık dörtlü yönlerini (makyavelizm, narsisizm, psikopati ve sadizm) bazı demografik özelliklere göre karşılaştırılması amacı taşıyan bu araştırma, bireylerin kendileriyle ilgili farkındalıkları, yine bireylerin kendilerinin cevaplandıracağı farklı türdeki ölçeklerle tespit edilebilir. Bu nedenle bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırma sürecinde, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" doğrultusunda hareket edilmiştir. Bu kapsamda, Erzurum Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'nun 19.07.2023 tarihli oturumunda, E-70400699-050.02.04-2300226415 numaralı, 2023/7 sayılı Fakülte Etik Kurulu Kararları'na dayanarak araştırmanın yürütülmesi için gerekli onay alınmıştır. Ayrıca, kullanılan ölçekler için sahiplerinden e-posta yoluyla izin alınmıştır.

Araştırma Grubu

Erzurum Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi 2023 yılı Özel Yetenek Sınavı'na katılan katılımcılardan rastgele seçilen 366 öğrenciden (277 erkek, 89 kadın) oluşmaktadır. Basit rastgele örnekleme yöntemi, evreni temsil etme açısından oldukça güçlü bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2019). Bu yöntem, özellikle büyük gruplarda ya da evrenin tamamının araştırmaya katılma olasılığının düşük olduğu durumlarda uygundur (Neuman, 2014).

Veri Toplama Araçları

Bireysel Rekabetçilik Ölçeği: Houston vd. (2002) tarafından geliştirilmiş, Türkçe'ye Günay ve Çelik (2020) tarafından uyarlanmıştır. Bu ölçek *rekabetten hoşlanma* (1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11) ve *yarıştırmadan kaçınma* (2, 3 ve 4) olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, 5'li likert tipiyle hazırlanmıştır. Yapılan güvenilirlik analizlerinde, Rekabetten Hoşlanma Boyutunun Cronbach alfa katsayısı 0.936, Yarıştırmadan Kaçınma Boyutunun Cronbach alfa katsayısı 0.807, ve ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı ise 0.805 olarak belirlenmiştir. Günay ve Çelik (2020) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında, ölçeğin Türk kültüründe geçerliliğini sınamak amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. AFA sonucunda ölçeğin orijinal iki faktörlü yapısının korunabileceği tespit edilmiş, bazı maddeler düşük faktör yükleri nedeniyle analiz dışında bırakılmıştır. DFA sonuçları da ölçeğin iki boyutunun uyum iyiliği değerlerinin iyi seviyede olduğunu göstermiştir.

Karanlık Dörtlü Kişilik Ölçeği: Paulhus vd. (2021) geliştirilmiş, Türkçe'ye Aytaç (2022) tarafından uyarlanmıştır. Bu ölçek, *makyavelizm*, *narsisizm*, *psikopati* ve *sadizm* alt boyutlarından oluşmakta olup, toplamda 21 sorudan oluşmaktadır ve 5'li likert tipi ile hazırlanmıştır. Yapılan faktör analizlerinde, 21 ifadenin 6 faktöre dağıldığı ve bu faktörlerin toplam varyansın %59.9'unu açıkladığı bulunmuştur. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.75 olarak, önerilen 0.60 eşik değerinin üzerinde çıkmış, Bartlett testi ise istatistiksel olarak anlamlı bulunarak, örneklemin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir. Karanlık Dörtlü Kişilik Ölçeği'nin Cronbach Alpha değerleri, alt boyutlar açısından yüksek güvenilirlik göstermektedir. Makyavelizm alt boyutu için $\alpha = 0,90$, narsisizm ve psikopati alt boyutları için $\alpha = 0,77$, sadizm alt boyutu için ise $\alpha = 0,70$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin genel olarak güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler, katılımcılardan çevrimiçi olarak yaklaşık 10 dakikalık bir anket aracılığıyla Google Form üzerinden toplanmıştır. Anket, katılımcıların demografik bilgileri ve araştırmanın temel değişkenlerini ölçen ölçekleri içermektedir. Verilerin analizi öncesinde, aşırı uç değerlerin belirlenmesi amacıyla mahalonobis ve cook testleri yapılmış, ancak veri setinde herhangi bir uç değer tespit edilmemiştir. Veri setinin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek amacıyla tüm değişkenler için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri hesaplanmış ve Shapiro-Wilk testi uygulanmıştır. Literatürde, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında olması, orta ölçekli örneklerde değişkenlerin normal dağılıma uygun kabul edilmesi için yeterli görülmektedir (Kline, 2011; Field, 2018). Hesaplamalar sonucunda tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1 aralığında olup, Shapiro-Wilk testi $p > 0,05$ sonuçları vermiştir. Bu bulgular, veri setinin normal dağılım varsayımını sağladığını göstermektedir. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımını incelemek için tanımlayıcı analizler gerçekleştirilmiştir. Sonrasında, bağımsız örneklem t testi, One Way ANOVA kullanılmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark edildiği durumlarda, hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek için Post Hoc çoklu karşılaştırmalarında “Tukey” testi uygulanmıştır. Tüm veriler % 0.05 ve gerektiğinde % 0.01 anlamlılık düzeylerinde değerlendirilmiş ve analizler SPSS 25 programı aracılığıyla yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma Grubunun Demografik Özellikleri

Değişkenler	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	277	75,7
	Kadın	89	24,3
Sporcu Lisansı	Evet	230	62,8
	Hayır	136	37,2
Branş	Takım sporları	277	75,7
	Bireysel Sporlar	89	24,3
	Haftada 1 Gün	17	4,7
Haftalık Antrenman Süresi	Haftada 2 veya 3 Gün	78	21,3
	Hafta 4 gün>	271	74,0
	Toplam		366

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgilere bakıldığında; %75,7’sinin erkek, %62,8’nin spor lisansına sahip olduğu, %75,7’sinin takım sporlarıyla ilgilendiği ve %74,0’nın haftada 4 gün ve üzerinde antrenman yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Karanlık Dörtlü Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırılması

KDÖ Alt Boyut	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
Makyavelizm	Kadın	89	2,64	,747	-2,85	,005
	Erkek	277	2,92	,787		
Narsisizm	Kadın	89	2,99	1,06	-3,25	,001
	Erkek	277	3,37	,910		
Psikopati	Kadın	89	1,36	,725	-2,12	,035
	Erkek	277	1,59	,923		
Sadizm	Kadın	89	1,61	,762	-4,69	,000
	Erkek	277	2,14	,974		

* $p < .05$

Katılımcıların cinsiyetlerine göre; Makyavelizm, narsisizm, psikopati, ve sadizm alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Buna göre; erkek katılımcıların makyavelizm ($=2.92\pm,787$), narsisizm ($=3,37\pm,910$), psikopati ($=1,59\pm,923$) ve sadizm ($=2,14\pm,974$) alt boyutlarında kadın katılımcılara oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 3. Sporcu Lisansı Durumuna Göre Karanlık Dörtlü Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırılması

KDÖ Alt Boyut	Sporcu Lisansı	n	\bar{X}	Ss	t	p
Makyavelizm	Evet	230	2,87	,766	,790	,430
	Hayır	136	2,81	,819		
Narsisizm	Evet	230	3,33	,957	1,51	,131
	Hayır	136	3,18	,963		
Psikopati	Evet	230	1,59	,909	1,65	,099
	Hayır	136	1,43	,833		
Sadizm	Evet	230	2,11	,971	2,41	,016
	Hayır	136	1,86	,905		

* $p<.05$

Tablo 3 incelendiğinde; Katılımcıların sporcu lisansı durumuna göre; Sadizm alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Buna göre; Sporcu lisansına sahip olan ($\bar{X}=2,11\pm,971$) katılımcıların, sporcu lisansına sahip olmayan ($\bar{X}=1,86\pm,905$) katılımcılara oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4. Haftalık Antrenman Süresine Göre Karanlık Dörtlü Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırılması

KDÖ Alt Boyut	Antrenman Süresi	n	\bar{X}	Ss	F	p	Post Hoc
Makyavelizm	Haftada 1 Gün ^a	17	3,17	,734	3,033	,049	a<b
	Haftada 2 veya 3 Gün ^b	78	2,27	,718			
	Haftada 4 Gün ^{>}	271	2,87	,801			
Narsisizm	Haftada 1 Gün	17	3,33	,980	,093	,911	-
	Haftada 2 veya 3 Gün	78	3,24	,937			
	Haftada 4 Gün ^{>}	271	3,28	,969			
Psikopati	Haftada 1 Gün	17	1,58	,854	1,89	,153	-
	Haftada 2 veya 3 Gün	78	1,36	,802			
	Haftada 4 Gün ^{>}	271	1,58	,905			
Sadizm	Haftada 1 Gün ^a	17	2,45	1,08	4,15	,016	a<b a>c c>b
	Haftada 2 veya 3 Gün ^b	78	1,79	,891			
	Haftada 4 Gün ^{c>}	271	2,05	,951			

* $p<.05$ (A: Haftada 1 Gün, B: Haftada 2–3 Gün, C: Haftada 4 Gün ve Üzeri)

Katılımcıların haftalık etkinlik sıklığı, veri dağılımı ve literatürdeki benzer sınıflandırmalar dikkate alınarak üç kategoriye ayrılmıştır. Tablo 4 incelendiğinde; Makyavelizm ve sadizm alt boyutlarının karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Buna göre; makyavelizm alt boyutunda haftada 1 gün antrenman yapan ($=3,17\pm,734$) katılımcıların; haftada 2 veya 3 gün antrenman yapan ($=2,27\pm,718$) katılımcılara oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Sadizm alt boyutunda ise; haftada 1 gün antrenman yapan ($=2,45\pm,1,08$) katılımcıların; haftada 4 gün ve üzeri antrenman yapan ($=2,05\pm,951$) katılımcılar ve haftada 2 ve 3 gün antrenman yapan ($=1,79\pm,891$) katılımcılara oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Bireysel Rekabetçilik Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırılması

BRÖ Alt Boyut	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
Rekabetten Hoşlanma	Kadın	89	2,82	,479	-1,52	,127
	Erkek	277	2,92	,561		
Yarışmadan Kaçınma	Kadın	89	2,49	,979	-2,89	,004
	Erkek	277	2,84	,963		

*p<.05

Katılımcıların cinsiyetlerine göre; yarışmadan kaçınma alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır (p<0.05). Buna göre; Erkek katılımcıların ($\bar{X}=2.84\pm,963$), kadın katılımcılara ($\bar{X}=2,49\pm,979$) oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 6. Haftalık Antrenman Süresine Göre Bireysel Rekabetçilik Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırılması

BRÖ Alt Boyut	Antrenman Süresi	n	\bar{X}	Ss	F	p	Post Hoc
Rekabetten Hoşlanma	Haftada 1 Gün	17	2,82	,546	,292	,747	-
	Haftada 2 veya 3 Gün	78	2,93	,561			
	Haftada 4 Gün>	271	2,89	,539			
Yarışmadan Kaçınma	Haftada 1 Gün ^a	17	3,25	,961	4,28	,014	a>b
	Haftada 2 veya 3 Gün ^b	78	2,54	,916			
	Haftada 4 Gün ^{c>}	271	2,78	,977			

*p<.05 (A: Haftada 1 Gün, B: Haftada 2–3 Gün, C: Haftada 4 Gün ve Üzeri)

Katılımcıların haftalık antrenman süresine göre; yarışmadan kaçınma alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır (p<0.05). Buna göre; yarışmadan kaçınma alt boyutunda haftada 1 gün antrenman yapan ($\bar{X}=3,25\pm,961$) katılımcıların; haftada 2 veya 3 gün antrenman yapan ($\bar{X}=2,54\pm,916$) katılımcılara oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Bulguların, bireysel rekabetçilik ve karanlık dörtlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye dair mevcut bilgi birikimine katkı sağlaması ve spor bilimleri alanında yeni tartışmalara zemin oluşturması hedeflenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda karanlık dörtlü ölçeği alt boyutlarında, cinsiyet, sporcu lisansı ve haftalık antrenman süresi değişkenlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilirken; yaş, yaşanılan bölge ve spor branşı değişkenlerinde herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Bireysel rekabetçilik ölçeği alt boyutlarında ise cinsiyet ve haftalık antrenman süresi değişkenlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilirken; yaş, yaşanılan bölge, sporcu lisansı ve spor branşı değişkenlerinde herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre, karanlık dörtlü ölçeği makyavelizm narsisizm, psikopati ve sadizm alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Buna göre; erkek katılımcıların daha yüksek ortalamalar gösterdiği görülmüştür. Bu bulgu, erkek katılımcıların karanlık dörtlü kişilik özelliklerini kadınlara kıyasla daha belirgin biçimde sergilediklerini göstermektedir. Alan yazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Bourbonnais ve Durand, 2018; Tozar 2019; Lee ve Ashton, 2005). Aydoğan ve Serbest (2016) çeşitli demografik değişkenler açısından incelediği çalışmada, cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir farklılık oluşturmadığı sonucu, elde ettiğimiz bulguları desteklememektedir.

Katılımcıların sporcu lisansına sahip olma durumuna göre, karanlık dörtlü ölçeği sadizm alt boyutunda anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre; sporcu lisansına sahip olan katılımcıların, sporcu lisansına sahip olmayan katılımcılara oranla daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu durum sporcu lisansına sahip olan katılımcıların sadizm düzeylerinin yüksek olması, diğer canlılara egemenlik kuracak ve zarar vererek kendi gücünü bir kanıt ile hissettirmekten duydukları zevk ile açıklanabilir. Sporcuların bu davranışlarında başarı ve hedefe ulaşmak için bir çaba sarf etmemelerinin sonucu olduğu düşünülebilir. Ermiş, (2022) ve yaptığı çalışmalarda araştırma bulgularımızı desteklerken, karanlık dörtlü kavramına ilişkin alanyazın incelendiğinde, sporcu lisansı durumuyla ilişkili herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı görülmektedir.

Katılımcıların haftalık antrenman süresine göre, karanlık dörtlü ölçeği makyavelizm ve sadizm alt boyutlarının karşılaştırılmasında anlamlı farklılık gözlenmiştir. Buna göre; her iki alt boyutta da haftada 1 gün antrenman yapan katılımcıların, daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu durum; Makyavelist ve sadist kişilerin, belli bir kişisel başarı elde etmek onların özgüvenlerinin yüksek olmasından kaynaklandığını, bununda onların emek harcamadan kolaylıkla kazanabileceklerini düşündürmektedir. Karanlık dörtlü kavramına ilişkin alanyazın incelendiğinde, haftalık antrenman süresi durumuyla ilişkili herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre, bireysel rekabetçilik ölçeği yarışmadan kaçınma alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Buna göre; erkek katılımcıların daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu durum erkek katılımcıların yarışma esnasında rekabete daha fazla önem verdikleri ve tartışmaya girmekten kaçınmaları onların sosyal uyanların baskısı altında kalmadıkları ve işleriyle daha fazla ilgilendikleri anlamına geldiğini düşündürmektedir. Aydın (2022) yaptığı çalışmada, yarışmadan kaçınma alt boyutunda erkek katılımcıların ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç elde ettiğimiz bulguları desteklemektedir.

Katılımcıların haftalık antrenman süresine göre, bireysel rekabetçilik ölçeği yarışmadan kaçınma alt boyut karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Buna göre; yarışmadan kaçınma alt boyutunda haftada 1 gün antrenman yapan katılımcıların daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu durum katılımcının antrenman programlarında tartışmadan kaçınmaları onların bireysel çalışmak istemesi, grup veya takım arkadaşlarına uyum sağlamada zorlandığını ve haftalık programının daha az olduğu söylenebilir. Bireysel rekabet kavramı ile ilgili alanyazın incelendiğinde, haftalık antrenman süresi durumuyla ilişkili herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı görülmektedir.

Öneriler

Araştırmamızdan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak Spor Bilimleri Fakültesi 2023 yılı Özel Yetenek Sınavına giren öğrencilerinin olumlu kişiliğin “karanlık yönlerini” kontrol altına almalarını sağlamak için;

- ✓ Öğrencilerin ve sporcuların cinsiyete bağlı kişilik özelliklerini ve bu özelliklerin sosyal ve sportif davranışlara etkilerini anlamalarına yardımcı olmak amacıyla farkındalık programları düzenlenebilir. Bu programlar, spor kulüpleri ve eğitim kurumlarının ders müfredatlarına entegre edilerek uygulanabilir.
- ✓ Bireylerin karanlık kişilik özelliklerinin farkına varmalarını ve bu özelliklerin sosyal ve sportif ortamda olumsuz sonuçlara yol açmasını önlemeye yönelik kapsamlı psiko-eğitim programları geliştirilebilir. Bu programlar, özellikle lisanslı sporculara yönelik uygulanabilir.
- ✓ Bireylerin rekabet ve karanlık kişilik eğilimleri ile ilgili farkındalıklarını artırmak, duygusal kontrol ve takım uyumu becerilerini geliştirmek amacıyla Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik birimlerince seminerler ve uygulamalı eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Adler, J.M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. Yayıncılık. <https://doi.org/10.1037/a0025289>
- Aydın, Ş. (2022). *Lise öğrencilerinin bireysel rekabet davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki*. (İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi). İstanbul. [Tez no: 747405](https://doi.org/10.1037/a0025289)
- Aydoğan, E. & Serbest, S. (2016). İş yerinde karanlık üçlü: Bir kamu kuruluşunun iç denetim biriminde araştırma. *Sayıştay Dergisi*, 101, 97-121.
- Aytaç, M.B. (2022). Karanlık dörtlü (the short dark tetrad-sd4) ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve karanlık dörtlünün pazarlama araştırmalarındaki yerinin tartışılması. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*.1/132–151. <https://doi.org/10.33416/baybem.1041678>
- Board, B.J. & Fritzon, K. (2005). Disordered personalities at work. *Psychology, Crime & Law*, 11, 17–32. <https://doi.org/10.1080/10683160310001634304>
- Bourbonnais, K. & Durand, G. (2018). The incremental validity of the Triarchic model of psychopathy in replicating. The dark side of love and life satisfaction: Associations with intimate relationships, psychopathy and Machiavellianism. *The Quantitative Methods for Psychology*, 14(3), 12-17. <https://doi.org/10.20982/tqmp.14.3.r001>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Ekiz, C. (2010). *Türkiye’de rekabet yönetimi: Tekelci Düzenlemenin Ekonomi-Politigi, Siyasal*, Ankara.
- Ermiş, S. A. (2022). Examination of athletes' dark personality traits in terms of demographic variables. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(Özel Sayı 1), 47-62. <https://doi.org/10.38021/asbid.1200668>
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). Sage
- Greitemeyer, T., Weiss, N. & Heuberger, T. (2019). Are everyday sadists specifically attracted to violent video games and do they emotionally benefit from playing those games? *Aggressive Behavior*, 45, 206–213. <https://doi.org/10.1002/ab.21810>
- Günay, A. & Çelik, R. (2020). Bireysel rekabetçilik ölçeği: Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(Eksayı), 42-49. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.772132>
- Houston, J.M., Harris, P.B., McIntire, S. & Francis, D. (2002) Revising the competitiveness index. *Psychological Reports*, 90, 31-34.
- Jankowska, B., Kowalski, T. & Pietrzykowski, M. (2010). Dimensions of competitiveness. *Poznań University of Economics Press*.
- Jones, D.N. & Paulhus, D.L. (2009). Machiavellianism. In M. R. Leary, & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 93–108). New York, NY: The Guilford Press.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Lee, K. & Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, Machiavellianism, and Narcissism in the Five-Factor Model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 38, 1571-1582. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.09.016>
- Mudrack, P., Bloodgood, J. & Turnley, W. (2012). Some ethical implications of individual competitiveness. *Journal of Business Ethics*, (108), pp. 347-359.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal araştırma yöntemleri. Nitel ve nicel yaklaşımlar* (S. Özge, Çev.). Ankara: Yayın Odası.
- Özsoy, E. & Ardıç, K. (2017). Karanlık üçlü’nün (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi* 24/2, 391-406. <https://doi.org/10.18657/yonveek.297733>
- Öztürk, İ. (2019). Örgütlerde karanlık dörtlü–dark tetrad. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 14(3), 921-933. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.30244>
- Paulhus, D.L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, 23, 421–426. <https://doi.org/10.1177/0963721414547737>
- Paulhus, D.L., Buckels, E.E., Trapnell, P.D. & Jones, D.N. (2021). Screening for dark personalities: The short dark tetrad (SD4). *European Journal of Psychological Assessment*, 37(3), 208-222. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000602>
- Paulhus, D.L., Curtis, S.R. & Jones, D.N. (2018). Aggression as a trait: The dark tetrad alternative. *Current Opinion in Psychology*, 19, 88–92. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.04.007>
- Pekdemir, I. & Turan, A. (2015). The mediating role of organizational identity complexity/congruence on the relationship between perceived organizational prestige and in-role/extra-role performance. *International Journal of Business and Social Science*, 5(9).
- Raskin, R.N. & Hall, C.S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45, 590. <https://doi.org/10.2466/pr0.1979.45.2.590>

- Tozar, M. Z. (2019). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerine göre üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları*. (Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Hacettepe Üniversitesi). Ankara. [Tez no: 584379](#)
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2020). Kariyer [Tanım]. Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=kariyer%20>
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2020). *Rekabet ve rekabetçilik* [Tanım]. Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr>
- Zillman, D., Bryant, J., & Sapolsky, B. (1979). Enjoyment from sports spectatorship. In J. Goldstein (Ed.), *Sports, games, and play: Social and psychological viewpoints* (2nd ed., pp. 241–278). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.